

Almmolaš ássandoarjja

OANEHAČČAT JA ČIELGASIT

Sisdoallu

Doarjja ássangoluide	3
Gii sáhtta oážžut almmolaš ássandoarjaga?	4
Maidda ássangoluide sáhtta oážžut doarjaga?	7
Olugo sáhtta oážžut almmolaš ássandoarjaga?	8
Ohcan ja máksin	16
Ná Kela bálvala	19

Doarjja ássangoluide

Sáhtta oážžut Kelas almmolaš ássandoarjaga, juos dus leat unnán boadut. Almmolaš ássandoarjja lea dárkkuhuvvon veahkin ássangoluide.

Dán gihppaga čuovvovaš siidduin muitaluvo, guđelágan dáhpáhusain sáhtta oážžut almmolaš ássandoarjaga.

Gihppagis muitaluvo maiddái, man olu sáhtta oážžut ássandoarjaga.

Gihppaga loahpas gávdno diehtu das, mo almmolaš ássandoarjja ohccojuvvo.

Gihpa muitala jagi 2022 dilis.

Lassidiehtu nehtas ja telefavnas

Kela doarjagiid birra muitaluvo davvisámegillii čujuhusas www.kela.fi/davvisamegillii

Almmolaš ássandoarjaga birra muitaluvo dárkileabbot Kela suomagielat siidduin www.kela.fi/yleinen-asumistuki

Juos dus leat jearaldagat, sáhtta ringet bálvalannummirii **020 692 210**

Gii sáhttá oažžut almmolaš ássandoarjaga?

Doarjja sáhttá máksojuvvot ovttaskas olbmui dahje borramušgázzái, mas leat máŋga olbmo.

Borramušgázzi dárkkuha olbmuid, geat ássat fásta seamma visttis. Dábálaččat borramušgázzi lea náittosbárra, rabaslihttobárra dahje bearaš. Maiddái okta olmmoš sáhttá leat borramušgázzi.

Sáhtát oažžut almmolaš ássandoarjaga, juos ásat

- láigovisttis
- iežat oamastanvisttis
- iežat bearašviesus
- ássanvuogatvuodavisttis
- oasseoamastanvisttis.

Kelas sáhttá oažžut ássamii maiddái ealáhatoažžu ássandoarjaga, stuđeantta ássanlasi dahje soald dát doarjagii gullevaš ássandoarjaga. Dát doarjagat leat ovdanbuktojuvvon sierra gihppagiin.

Dábálaččat sáhtát oažžut dušše ovttá doarjaga ain hávil.

Maidda ássangoluide sáhtát oažžut doarjaga?

Sáhtát oažžut ássandoarjaga ovdamearkka dihte
čuovvovaš ássangoluide:

- **láigovisti:** láigu ja čáhce- ja liggengolut
- **iežat oamastanvisti:** vástta, visteloana reanttut
ja čáhce- ja liggengolut
- **iežat bearašviessu:** giddodaga dikšungolut
ja visteloana reanttut
- **ásanvuoigatvuodavisti:** geavahanvástta,
visteloana reanttut ja čáhce- ja liggengolut
- **oasseoamastanvisti:** láigu ja čáhce- ja liggengolut.

Čáhcemáksu ja liggengolut dohkkehuvvojit ássangollun,
juos mávssát daid sierra láiggu dahje vástaga lassin.
Čáhcemáksun dohkkehuvvojit
19 euro mánotbajis ovttá olbmo guovdu.
Liggengollun dohkkehuvvojit 42 euro mánotbajis,
juos borramušgáccis lea ovttaskas olmmoš.
Juos borramušgázzái gullet mánga olbmo,
liggengoluide lasihuvvojit 14 euro juohke lassiolbmo nammi.

Juos ásat bearašdálus, ássangollun dohkkehuvvojit
dikšungolut nappo čáhce-, ligger- ja eará bearašdálu golut.
Dohkkehuvvon dikšungoluid sturrodat lea meroštallojuvvon
lágas.

Juos dus lea visteloatna,
ássangollun dohkkehuvvo 73 proseantta
dahjege measta golbma njealjátoassi loana reantuin.

Olugo sáhtát oažžut almmolaš ássandoarjaga?

Ássandoarjja sáhttá leat eanemustá 80 proseantta dahjege njeallje vidátoasi ássangoluin. Nuba mávssát ieš ássangoluin álot unnimustá 20 proseantta dahjege ovtta vidátoasi.

Ássandoarjja ii goittotge máksojuvvo buot ássangoluin, baicce lágas meroštallojuvvon dohkkehuvvon ássangoluin.

Lágas meroštallojuvvojit maiddái eanemusássangolut dahjege stuorimus ássangoluid euromearri, man vuodul sáhttá oažžut ássandoarjaga.

Juos du ássangolut mannet badjel eanemusássangoluid, sáhtát oažžut ássandoarjaga eanemustá eanemusássangoluid vuodul.

Eanemusássangoluide váikkuhit sihke visttis ássi ollesolbmuid ja mánáid mearri ja vistti sajádatgieldda.

Vistti sajádat

Gielddat leat juhkkujuvvon njeallje sierra jovkui ássama hatti vuodul.

Vuosttas jovkui gullá dušše Helsset. Doppe ássan lea divraseamos, nuba doppe oažžu stuorimus ássandoarjaga.

Nuppi jovkui gullet

- Espoo
- Kauniainen
- Vantaa.

Goalmmát jovkui gullet

- Hyvinkää
- Hämeenlinna
- Joensuu
- Jyväskylä
- Järvenpää
- Kajaani
- Kerava
- Kirkkonummi
- Kouvola
- Kuopio
- Lahti
- Lappeenranta
- Lohja
- Mikkeli
- Nokia
- Nurmijärvi
- Oulu
- Pori
- Porvoo
- Raisio
- Riihimäki
- Roavvenjárga
- Seinäjoki
- Sipoo
- Siuntio
- Tampere
- Turku
- Tuusula
- Vaasa
- Vihti.

Njealját jovkui gullet buot eará gielddat, muhto ii Álánd.

ležas joavkun leat Álándda gielddat.

Ovdamearkkat

Máijjá ássá okto láigovisttis Helssegis.
Son máksá láiggu 800 euro mánotbajis.
Okto ássi eanemusássangollun sáhtta Helssegis
dohkkehit 537 euro mánotbajis.
Máijjá ássandoarjja rehkenasto dalle
537 euro vuodul iige su máksán 800 euro láiggu vuodul.

Duommá ássá okto vuolleláigolažžan Giemas.
Son máksá láiggu 291 euro mánotbajis.
Okto ássi ássangollun sáhtta Giemas
dohkkehit eanemustá 364 euro mánotbajis.
Duommá ássandoarjaga mearri rehkenasto
láiggu dahjege 291 euro vuodul danin,
go láiggu mearri ii mana badjel eanemusássangoluid.

Vuoddoiežasvástu

Ovdal go loahpalaš ássandoarjja lea dieđus,
ássangoluin geahpeduvvo vuoddoiežasvástu.

Vuoddoiežasvásttu mearrái váikkuhit

- borramušgácci ollesolbmuid ja mánáid mearri
- borramušgácci bruttoboadut mánotbajis.

Bruttoboadut leat boadut,
main ii leat gessojuvvon vearru.

Mađi stuorat boadut leat, dađi stuorat lea iežasvástuoassi.
Juos boadut leat hui smávvát,
vuoddoiežasvástu ii leat ollenget.

Boađut

Ássandoarjaga mearrái váikkuhit

- dienasboađut (ovdamearkan bálkáboahu, mas lea dahkkon dienasboahhtogeahpádus)
- kapitálboađut (ovdamearkan láigoboađut ja seasttuid reanttut)
- mánggat sosiáladoarjagat (ovdamearkan bargomárkandoarjja, oahpporuhta, ealáhagat ja buohcuvuodabeaiveruhta).

Ássandoarjaga mearrái eai váikkuhit

- dihto doarjagat (ovdamearkka dihte áigáiboahhtindoarjja, mánáidruhta, oahpporuđa fuolaheaddjibajádus dahje oapmahašdikšundoarjja)
- oahppoloatna
- borramušgácci vuolleahkásaš máná boađut
- deivvolaš boađut (ovdamearkka dihte árbi dahje skeaŋka).

Galggat almmuhit buot boađuiddat ássandoarjjaohcamušas.

Kela oažžu dieđu dutnje máksojuvvon bálkkáin maddái boahtheregistaris.

Muitte almmuhit Kelai, juos du boađut lassánit dahje geahppánit.

Dienasboahhtogeahpádus

Dienasboahhtogeahpádus dárkkuha dan, ahte juohkehaš borramušgázzái gullevaš olbmo oktiirehkenaston dienasboaduin geahpeduvvojit 300 euro mánotbajis.

Kela ii nappo váldde vuhtii dan supmi, go dat rehkenastá ássandoarjagii váikkuheaddji boaduid meari.

Dienasboahhtogeahpádus sáhttá dahkkojuvvot bálkâboaduin, ealáhusdoaimma boaduin ja eanandoalu boaduin.

Oaččut lasi dieđu boaduid váikkuhusas ássandoarjaga mearrái Kela neahttasiidduin.

Mo doarjaga mearri rehkenastojuvvo?

Ássandoarjja rehkenastojuvvo ná:

Ássangoluin geahpeduvvo vuos vuodđoiežasvástu.

Ássandoarjja lea 80 proseantta báhcán supmis.

Sáhtát ieš árvvoštallat Kela neahttasiidduin rehkenastiin, man olu sáhtát oažžut ássandoarjaga.

www.kela.fi/laskurit

Ovdamearka

Jovvna ássá okto láigovisttis Turkus.

Vistti láigu lea 700 euro mánotbajis.

Jovvna bruttoboadut leat 742 euro mánotbajis.

Danin go Jovvna boadut leat smávvát, vuodđoiežasvástu ii leat.

Jovvna ássangollun sáhttá dohkkehit eanemustá 413 euro mánotbajis.

Ássandoarjaga mearri rehkenastojuvvo eanemusássangoluid mielde.

Dat ii rehkenasto Jovvna máksán láiggu dahjege 700 euro vuodul.

Jovvna ássandoarjja lea 80 proseantta eanemusássangoluin nappo $413 \text{ euro} \times 0,80 = 330 \text{ euro}$ mánotbajis.

Jovvna máksá ássamis ieš 370 euro mánotbajis ($700 \text{ euro} - 330 \text{ euro} = 370 \text{ euro}$).

Ohcan ja máksin

Oza almmolaš ássandoarjaga nehtas:

www.kela.fi/neahtas

Dárkkis ohcamušas, mat čuvvosat galget leat mielde. Maiddái čuvvosiid sáhttá sáddet neahttabálvalusas.

Sáhtát ohcat doarjaga maiddái skoviin, man oaččut Kela doaimmahagain ja neahttasiidduin:

www.kela.fi/skovit

Kela poastačujuhush lea

Kela

PL 10

00056 KELA

Sáhtát dikšut eanáš Kela-áššiid maiddái telefavnas.

Ássandoarjaga sáhttá oažžut máhcevaččat 1 mánotbaji áiggis.

Juos háliidat oažžut doarjaga ovdamearkka dihte ođđajagimánu rájes, ohcamuš galgá leat Kelas ovdal guovvamánu loahpa.

Go Kela lea giedahallan du ohcamuša, oaččut ruoktot mearrádusa.

Mearrádusas muijaluvvo doarjaga mearri, vuodustusat ja máksinbeavi.

Oaččut mearrádusa maiddái dalle, juos dutnje ii leat mieđihuvvon doarjja.

Kela máksá almmolaš ássandoarjaga du kontui mánotbaji 1. bänkobeavve.

Juos háliidat, Kela sáhttá máksit ássandoarjaga maiddái njuolgga láigoaddái.

Kela dárkkista ássandoarjaga jagi gaskkaid. Ássandoarjja sáhttá dárkkistuvvot juo árabui, juos du eallindilli nuppástuvvá.

Almmut, juos du dilli nuppástuvvá

Juos du eallindilli nuppástuvvá, dat sáhttá váikkuhit Kela doarjagiidda, maid don oaččut. Nuppástus sáhttá guoskat ovdamearkka dihte ássama, boađuid, bargama dahje bearraša.

Muitte almmuhit nuppástusain Kelai. Sáhtát dahkat dan nehtas, telefovnnas dahje doaimmahagas.

Dus lea ovddasvástádus iežat bealis sihkkarastit, ahte Kelas leat rivttes dieđut. Dalle doarjja máksojuvvo dutnje rivttes sturrosažžan.

Juos mearrádusas lea feaila

Juos leat dan oaivilis, ahte Kela mearrádusas lea feaila, sáhtát ohcat nuppástusa mearrádussii.

Oaččut mearrádusa mielde rávvagiid das, mo nuppástus ohccojuvvo.

Juos dus leat jearaldagat, váldde vuos oktavuoda Kelai.

Nehtas sáhtát

- ohcat doarjagiid
- sáddet čuvvosiid
- dárkkistit du ohcamuša dili
- sáddet ságaid
- almmuhit nuppástusain
- heaittihit doarjaga.

Ná Kela bálvala

Nehtas

Loga Kela doarjagiid birra sámegillii: www.kela.fi/davvisamegillii

Jeara rádi: www.kela.fi/kysy-kelasta

Rehkenastte doarjaga meari: www.kela.fi/laskurit

Divššo áššiid nehtas: www.kela.fi/neahtas

Čálit sisa nehttabálvalusaide

OmaKelai ja áigevárremii galgá čálihit sisa. Dárbbasat bánkodovddaldagaid dahje mobiilannehusa.

Veahkki áššiiddikšumii

Juos áššiiddikšun nehtas lea váttis, sáhtát oažžut dasa veahki: www.kela.fi/neahtas

Gáiddusbálvalusas oaččut persovnnalaš rávvema ja bagadeami: www.kela.fi/gaiddusbalvalus

Sáhtát addit nuppi olbmui vuogatvuoda doaimmahit áššiid du beales.

Doaimmahagas

Dárkkis čujuhusaid ja rabasáiggiid: www.kela.fi/doaimmahagas

Telefovnnas

Davvisámegielat telefonbálvalus Rabas vu–be diibmu 9–11.

020 634 2894

Várre telefonáiggi

Sáhtát sáddet Kelai rávdnjejoastta ja bivddát, ahte dutnje váldojuvvo oktavuoha: saame@kela.fi

Eará bálvalannummirat

Rabas vu–be diibmu 9–16.

Áigái bohtindoarjja.....020 692 207

Ássan.....020 692 210

Bargguhisvuohta.....020 692 210

Bearran.....020 634 4940

Buohcan ja koarttat.....020 692 204

Ealáhagat.....020 692 202

Riikkaidgaskasaš dilit (vu–be diibmu 10–15)..020 634 0200

Stuđeren ja vearjo-geatnegasvuohta.....020 692 209

Váhnenvuohta.....020 692 206

Veajuiduhttin ja lápmásiidovddut.....020 692 205

Ringema ja ráiddus vuorddášeami mávssut mearrášuvvet du operáhtora hattiid mielde.

Kela davvisámegillii

Sámegielat neahttasiiddut:

www.kela.fi/davvisamegillii

Sámegielat gihppagat:

■ **Almmolaš ássandoarjja**

Áigái-bohtindoarjja

Bargguhisvuohta

Buohcan ja veajuiduhttin

Ealáhagat ja eará doarjagat ealáhatoažžui

Fárren Supmii dahje Suomas olgoriikii

Mánnábearrašat

Stuđeren ja vearjogeatnegasvuohta

Sámegielat gihppagiid sáhtta čálihit

Kela neahttasiidduin:

www.kela.fi/saamenkieliset-esitteet